

Zamyšlení nad legislativním vývojem v exekucích v roce 2020

Nikomlu z odborné, ani laické veřejnosti nepochybně neuniklo, že vládní návrh novely exekučního řádu a občanského soudního řádu prošel Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky v I. čtení. Tento zákonodárný orgán zároveň dal šanci také dalšímu návrhu, tentokrát poslaneckému, na zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů, a to v prodloužené 80denní lhůtě, kdy byly postoupeny k projednání Výboru pro sociální politiku a Ústavní právnímu výboru PS PČR.

Projednávání sněmovního tisku 545 dne 13. 1. 2020 přerušil Výbor pro sociální politiku a Ústavněprávní výbor postoupil věc k projednání svému poradnímu orgánu, Podvýboru pro problematiku exekucí, insolvenční a oddlužení.

Zamýšlená novelizace, ať již bude schválena v jakékoliv formě, si klade prioritně za cíl odstranit zcela neomezenou volbu soudního exekutora věřitelem. Podle zastánců uvedené legislativní úpravy „...je nepochybné, že přínosy plošné svobodné volby soudního exekutora se v důsledku společenských i legislativních změn postupně vyčerpaly.“

Bohužel, vládní návrh neodstraňuje, a to ani částečně, prvek svobodné volby, ale nepochopitelným způsobem ponechává svobodnou volbu exekutora výhradně pro prvního věřitele, který svoji volbou určí nejen soudního exekutora, který povede exekuční řízení v jeho prospěch, ale určí tím i exekutora, který povede všechna následná exekuční řízení vedená ve prospěch všech ostatních věřitelů proti témuž dlužníkovi. V případě přijetí tohoto řešení, tzv. principu „Sněhulák“ dojde paradoxně k ještě vyšší tržní koncentraci, čímž se prohloubí nevýhody existujícího i uvažovaného tržního prostředí. Exekuční řízení se tak dlužníkům prodraží (náklady věřitele spojené s tzv. hledáním příslušného exekutora, geografická vzdálenost exekutora, byrokratizace řízení) a s ní související zahlcenost exekučních soudů, spojená s dalšími výdaji ze státního rozpočtu, poroste.

Současně se v případě přijetí „Sněhuláka“ pozice věřitelů výrazně zhorší, protože budou nuceni respektovat volbu provedenou tzv. prvním věřitelem, který může být např. jejich ekonomickým, resp. právním konkurentem, a to i v případech, když mají zajištěnou či jinak privilegovanou pohledávku, nedostatek informací od příslušného exekutora, protože ten bude přednostně věnovat pozornost předchozí exekuci s tím, že do jejího úplného vymožení budou v pořadí následující věřitelé nuceni čekat, než dojde na vymáhání jejich pohledávky, a to opět podle pořadí nápadu k jedinému exekutorovi.

Soudní exekutoři jmenovaní do úřadu v posledních letech a exekutoři s malým nápadem věcí tak nebudou schopni ekonomicky udržet provozování svých úřadů.

Na druhou stranu soudní exekutoři s velkým nápadem věcí tak budou mít ještě větší nápad. Avšak i oni se dostanou do značných problémů v důsledku zcela zbytečného administrování a součinnosti s věřiteli, kteří budou u nich na druhém a další místě v pořadí. Bude-li na prvním místě vymáhána například pohledávka jistiny ve výši 1 000 000 Kč, lze jen těžko odhadnout, za kolik roků se dočkají uspokojení svých pohledávek věřitelé na druhém a další místě v pořadí?!

Je třeba opakovaně počítat s tím, že exekuční soudy budou zatíženy dodatečnou rozsáhlou agendou a

ministerstvo spravedlnosti bude muset vydat značné finanční prostředky na úpravu informačních systémů.

I neodborník na první pohled pochopí, že novela exekučního řádu představovaná systémem „Sněhulák“ nikomu nepomůže, ale významně uškodí jak dlužníkům, tak i věřitelům.

Jak tedy reagovat? Domnívám se, že jediným racionálním řešením je přijetí takové úpravy místní příslušnosti soudních exekutorů, která (ať již v jakékoliv formě či rozsahu) nahradí zcela předložený návrh nepochopitelného a světově unikátního systému „Sněhulák“. Pokud v České republice v rámci soudního vymáhání pohledávek existuje duální systém, tedy jak prostřednictvím soudů, tak prostřednictvím soudních exekutorů, (autor zde nezohledňuje další exekuce, prováděné podle daňového a správního řádu správcem daně, Celní správou a orgány státní správy a územní samosprávy), došlo by v případě přijetí systému „Sněhulák“ ke zvýhodnění těch věřitelů, kteří si své pořadí budou raději zajišťovat v rámci výkonu rozhodnutí příslušným soudem podle ustanovení o.s.ř., neboť soudy by na rozdíl od soudních exekutorů žádné další exekuce do jednoho řízení neabsorbovaly. Asi si těžko dokážeme představit systém „jeden dlužník – jeden soud“. Naprosto stejně tomu je u exekucí podle daňového a správního řádu, které rovněž dokáží fungovat bez jakéhosi „Sněhuláka“.

Dalším, vysoce nebezpečným jevem, připomínajícím znárodnění v přímém přenosu, je podpora poslanců – členů Podvýboru pro problematiku exekucí, insolvencí a oddlužení, kteří na základě pozměňovacího návrhu poslance STAN Mgr. Farského navrhují odebrání Centrální evidence exekucí Exekutorské komory ČR a přidělení této agendy Ministerstvu spravedlnosti, a to bez ohledu na nesouhlas tohoto orgánu s navrhovanou zákonnou úpravou.

Úvodem je třeba říci, že Centrální evidence exekucí vznikla v roce 2008 jako prostá evidence údajů, jejímž účelem bylo poskytnutí základních údajů třetím osobám, aby si mohly ověřit, zda se konkrétní fyzické či právnické osoby nenacházejí v exekuci.

Komora celou dobu svědomitě plní povinnosti, které jí klade exekuční řád a prováděcí vyhláška (evidence údajů), popř. předpisy na ochranu osobních údajů, popř. kybernetické bezpečnosti. Žádná porušení povinností jí nikdy nebylo kontrolními orgány vytýkáno.

Komora čelí poptávce zejména vlivových organizací (prověřitelské i prodlužnické) po agregovaných datech z CEE (geografické rozdělení, věkové rozdělení atp.), což jí však původní zákonná úprava neukládala.

Databáze nebyla a po technické stránce není na generování statistik technicky konstruována, protože zákonodárce ji zřídil pouze za účelem zjištění, zda se konkrétní subjekt nachází v exekuci či nikoliv. Komora postupně upravuje databázi a celý systém (zpřesňuje metodiku, specifikuje podrobně datové sety, vytvořila zcela unikátní geolokační systém, který v ČR nemá obdoby, dobrovolně vylepšuje, aniž by stát, který by měl mít primární zájem na statistikách, přispěl byť jedinou korunou. Komora k tomu může využívat pouze výnosy z CEE, neboť funguje na neziskovém principu.

Komora stát na zřízení Centrální evidence exekucí nikdy nepřispěl ani korunou, ačkoliv mu to zákon ukládal. Od roku 2001 do roku 2008 s ministerstvem spravedlnosti Komora bezvýsledně jednala o poskytnutí garančního příspěvku. Teprve poté, když tehdejší ministr spravedlnosti Pospíšil začal vyhrožovat rozpuštěním Komory pro nezřízení Centrální evidence exekucí, která měla být tímto ministerstvem zřízena a předána EK ČR, byli soudní exekutoři za obrovských nákladů nuceni Centrální evidenci exekucí zřídit ze svých finančních prostředků.

Její odebrání a předání státu by se tak rovnalo v podstatě znárodnění bez finanční náhrady.

Za svoji dobrovolnou snahu je Komora v pozměňovacím návrhu poslancem Mgr. Farským zcela nepochopitelně haněna. Komora nečeká, že ji někdo pochválí, zcela se ale ohrazuje proti nařčením, kterých se dopouští odůvodnění předloženého pozměňovacího návrhu.

I když citovaný pozměňovací návrh poslance Mgr. Farského byl doporučen Podvýborem pro problematiku exekucí, insolvenčí a oddlužení, jako poradnímu orgánu Ústavněprávního výboru k přijetí, věřím, že se najde dost odborníků, kteří za použití selského rozumu naleznou odvahu říci, že tudy cesta opravdu nevede.

S ohledem na výše uvedené je podle mého názoru problém „Sněhulák“ i problém Centrální evidence exekucí v legislativním procesu, probíhajícím v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, otázkou nejenom předběžnou, ale i zásadní. Bez jejího rozumného vyřešení totiž ztrácejí další, dobře míněné legislativní záměry, svůj původní smysl. Věřím, že zákonodárny sbor se tak bude řídit nejenom principy zdravého rozumu, ale i vycházet ze skutečnosti, že Česká republika je demokratickým a právním státem.

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.,
prezident Exekutorské komory České republiky

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 2/2020.

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)